

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง การถอดคำประพันธ์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน ศึกไมยราพ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การถอดคำประพันธ์
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

การถอดความจากบทร้อยกรอง คือ การอธิบายความหมายของคำและเค้าโครงเดิมของบทร้อยกรอง โดยอาจอธิบายจากบทร้อยกรองที่เป็นบทบรรยายหรือพรรณนาโวหาร ทั้งนี้ การถอดความมีประโยชน์คือ ทำให้เข้าใจบทร้อยกรองบทนั้นได้ง่ายยิ่งขึ้น

การถอดคำประพันธ์ต้องอาศัยหลักการดังนี้

๑. รู้ความหมายของคำศัพท์ในเรื่องนั้น ๆ ถูกต้อง่องแท้
๒. ศึกษาเนื้อหาโดยรวมของเรื่องนั้น ๆ
๓. ถอดความที่ละบรรทัด/หรือวรรค โดยคำนึงถึงเรื่องราวก่อนหน้านั้น
๔. ทำความเข้าใจ กับข้อความที่ถอดตั้งไว้
๕. เรียบเรียงข้อความใหม่เหมือนกำลังจะพูดเล่าเรื่องราวนั้นให้ผู้อื่นฟัง

ตัวอย่างการถอดความ

บัดนั้น	มัจฉานุผู้ใจแกล้วกล้า
ซึ่งอยู่ในสระคงคา	เป็นด่านรักษาชั้นใน
ราตรีเที่ยงคืนเคยเที่ยว	ลดเลี้ยวกระแวนทางใหญ่
ก็สำแดงแผลงฤทธิ์เกรียงไกร	ขึ้นไปจากห้องชลธาร

ถอดความได้ว่า มัจฉานุเป็นผู้ที่มีใจกล้าหาญ ทำหน้าที่รักษาบริเวณสระน้ำ ซึ่งเป็นด่านชั้นในของเมืองบาดาล และคอยออกตระเวนตรวจตราดูแลความปลอดภัยบริเวณรอบ ๆ และได้แสดงฤทธิ์ของตนเองโดยการไพล่ขึ้นไปด้านบนเหนือสระน้ำนั้น จนไปถึงขอบสระ

ถึงที่ขอบสระก็หยุดอยู่	แลดูไปทั่วทุกสถาน
เห็นวานรเผือกผู้หังการ	ล่องด่านผ่านทางเข้ามา
โกรธาขบฟันกระที่บบาท	ทำอำนาจออกยื่นขวางหน้า
แล้วร้องประกาศด้วยวาจา	เหวยอ้ายพาลาใจฉกรรจ์
ตัวเอ็งมานี้จะไปไหน	ไม่กลัวชีวะจะอาศัย
องอาจล่องด่านกุมภันท์	กูจะหันให้ยับลงกับกร

ถอดความได้ว่า เมื่อมีจณานุกขึ้นมาถึงขอบสระก็หยุดดูและเดินตรวจตราทั่วบริเวณ มองไปเห็นลิงเผือกที่มีท่าทางอวดเก่ง ล่องลำดินแดนผ่านเข้ามาบริเวณด่านชั้นใน จึงขบฟัน กระที่บเท้า แล้วไปยื่นขวางหน้าไว้ แล้วร้องประกาศว่า เจ้าลิงนี้ช่างห้าวหาญนัก เอ็งมานี้จะไปไหน ไม่กลัวหรืออย่างไร ที่บังอาจล่องลำเข้ามาในเขตของท่านกุมภันท์ เดียวกูจะฆ่าให้ตายคามือ

บัดนั้น	คำแหงหนุมานชาญสมร
เห็นลิงน้อยขึ้นจากสาคร	อ้างอวดฤทธิ์รอนอหังการ
จึงคิดว่าวานรนี้	เหตุใดมีหางเป็นมัจฉา
รูปทรงองอาจประหลาดตา	ถ้อยคำหยาบช้าทะนงใจ
จึงร้องว่าเหวยอ้ายลิงเล็ก	จะเจียมตัวว่าเด็กก็หาไม่
มึงอย่าขวางหน้ากูไว้	ถอยไปให้พ้นอ้ายสาธารณ

ถอดความได้ว่า ฝ่ายหนุมานเมื่อเห็นลิงน้อยโผล่ขึ้นมาจากสระน้ำ และมาอวดอ้างฤทธิ์ของตน แล้วนั้น ก็คิดสงสัยว่าทำไมลิงตัวนี้จึงมีหางเป็นปลา รูปร่างแปลกประหลาด แถมยังพูดจาอวดดี จึงร้องตอบกลับไปว่า เจ้าลิงเล็ก เจ้าช่างไม่เจียมตัวเลย เจ้ายังเด็ก แล้วยังทำอวดเก่งมาขวางหน้า ถอยไปให้พ้นเจ้าเด็กพาล